

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige

Nr 3, 2007–Årgång 11

I det här numret:

Föreningens aktiviteter	1
Ordförandens spalt	2
Ancestry startar svensk website	3
Noterat inom judisk släktforskning	4
Använd Scandinavia SIG!	4

Missa inte föreningens aktiviteter under hösten!

Sigrid & Isaac

Judiska Församlingens Sessionssal

tisdagen den 9 oktober klockan 19.00.

Anders Wahlgren berättar om sin nya bok om konstnärsparet Sigrid Hjertén och Isaac Grünewald. Boken ges ut av Prisma bokförlag lagom inför denna kväll.

Kvällen avslutas med samtal mellan Anders och publiken.

40 kronor för föreningarnas medlemmar; övriga intresserade 60 kronor.

Under sitt fleråriga arbete med den prisbelönta filmen om de båda konstnärerna blev Anders Wahlgren starkt engagerad i deras livsöden. Han överraskades också av hur omfattande antisemitismen då var i Sverige.

Boken "Sigrid & Isaac" presenterades på Bokmässan i Göteborg. *Under denna kväll säljs boken till extra förmånligt pris.*

Förhandsanmälan till Judiska Släktforskningsföreningen

a.grunewald@telia.com eller 070 538 40 92 Allan

Har du något att berätta om?

Intressanta bidrag till Mishpologen är alltid välkomna!

Hör av dig till:

Björn Fagerstedt

bjorn.fagerstedt@sas.se

Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige

firar sitt 10-årsjubileum i Judiska Centrets Hollandersal, Nybrogatan 19

Söndagen den 4 november 17.15

Ät och drick, umgås med rotsökare, lyssna till och samtala med våra föreläsare! Programledare är Maynard Gerber.

Från 17.15 vimmel med något att äta och dricka.

Med början klockan 18.00 släpper vi fram våra talare;

Thomas Fürth: En resa i släktens spår

Lena Einhorn: Att söka sin släkt

Semmy Stahlhammer: Om rötter

Eftersnack, avslutning 21.00.

För medlemmar kostar hela kalaset 60 kronor; för övriga intresserade 100 kronor.

Anmälan senast 30 oktober: a.grunewald@telia.com eller telefon 070 538 40 92 (Allan).

Ordförandens spalt—Nu startar vi en studiecirkel i judisk släktforskning

Under hösten planerar styrelsen att starta en studiecirkel om att söka sina judiska rötter. Vi kommer främst att hålla till på släktforskarcentrum i Sundbyberg, där vi har tillgång till datorer. Där får vi också fri tillgång till olika avgiftsbelagda databaser och att vår förening är medlem i Släktforskarförbundet. Tanken är att vi ses en kväll i månaden under ett halvår och med ett visst tema varje gång. Studiecirkeln vänder sig till både nybörjare och de som är litet vana släktforskare. Man behöver inte vara särskilt bra på datorer, men det är en fördel om man har varit ute och surfat på nätet.

Vi vill nu att alla som vill vara med anmäler sig före 1.10 och dessutom talar om varför de vill gå med i studiecirkeln. På så sätt kan vi anpassa upplägget efter deltagarnas önsningar. Anmälan görs på särskild talong via e-mail eller per post (se sid xx).

Vad kan då studiecirkeln handla om? *Vid första tillfället* går vi igenom hur man ordnar ett släkträd med ansedlar och antavlor. Vi kommer att visa hur man gör detta både på papper och i datorn. Varje deltagare bör till första gången ha med sig de uppgifter man har om föräldrarnas och far/morföräldrarnas eller andra släktingars födelsedata och födelseplats. Med hjälp av dessa uppgifter kan vi börja bygga släkträd.

Jag tänkte att vi kan följa en person genom olika material, databaser och på internet. *Vid första tillfället* är det troligt att vi försöker vara på Riksarkivet i Marieberg på Kungsholmen. En bra första ingång är nämligen att lära sig leta och läsa i de personakter som innehåller handlingar i samband med ansökan om medborgarskap i Sverige.

För att lättare förstå vad studiecirkeln kan ge tänkte jag använda mig av min pappas morfar som exempel. Han hette Philipp Grossmann. Han var född i Ungern och levde större delen av sitt liv i Wien i Österrike. Men han dog 1914 i Stockholm. Han är begravd på Judiska norra begravningsplatsen. På hans gravsten står det att han var född 1849 i Mór i Ungern. Phillip dog bara sex år efter att han kom till Sverige så han blev aldrig svensk medborgare. Hans änka däremot sökte svenskt medborgarskap. Genom att leta reda på hennes medborgarskaps akt i Riksarkivet kom jag vidare. Hon hette Friederike Engel, var född i Prag och betydligt yngre än sin man. I akten för hennes medborgarskapsansökan fann jag både namnet på hennes föräldrar och hennes makes fars namn. Nu kunde jag gå vidare. Många gånger räcker uppgifterna i medborgarskapsakten för att gå vidare, men vi ska också lära oss via Riksarkivet internetsida ta oss in i Judiska församlingens arkiv.

Vid andra tillfället ska vi bekanta oss med den kanske viktigaste websidan för judisk släktforskning: JewishGen. Här kan man leta rätt på de orter, där ens förfäder var födda. Via denna Stetl Seeker fick jag reda på att Philipp Grossmanns födelseort Mór ligger i distriktet Fejer i nordvästra Ungern. På JewishGen finns också särskilda databaser ordnade ländervis. Det två största är Jewish Record Indexing - Poland som omfattar Polen och den ungerska Jewish Gen Hungarian Database. Till Jewish Gen finns knutet olika special Interest Group - SIG som också är ordnade ländervis. Här hittar man mängder av uppgifter som man behöver när man går vidare som översättning av rubriker i folkbokföringsböckerna, platsbeskrivningar, arkivkontakter m m. I den ungerska databasen fann jag Philipp Grossmanns far Josef och fick reda på att hans mor hette Kathy och att han hade en bror som hette Mor. Via denna databas och andra uppgifter på JewishGen fick jag reda på att den judiska församlingens i Mór födelse-, vigsel- och dödsböcker hade filmats av mormonerna och att denna film kunde beställas från USA, vilket jag gjorde. Då fann jag mängder av nya uppgifter om Philipp Grossmann t ex hade han hade en bror till, som hette Jakob, och att både han och den äldre brodern Mor blev vinhandlare i staden Mór. Vi ska gå igenom på cirkeln hur man beställer mormonfilmer och vad man kan få ut från dem. Filmerna är billiga att beställa och man förvarar dem på Släktforskarcentrum där det finns särskilda läsapparater. För den med släkt från Polen kan man gå till väga på liknande sätt.

Vi tänker också gå in på de stora gravstensregister som finns på JewishGen eller de gravstensdatabaser som har egna internetsidor. En sådan är IKG (Judiska församlingen) cemetery database i Wien. I medborgarskapsakten på Riksarkivet hade jag fått reda på att Philipp Grossmanns svärmor hette Julie Engel och via IKG:s databas hittade jag hennes grav i Wien. I en annan databas omfattande alla boende i Prag 1850 - 1914 utlagd på Internet av det statliga arkivet i Prag fann jag Philipp Grossmanns båda svärföräldrar och hans hustrus syskon. Många gånger hittar man sådana databaser genom att bara skriva in namnet på släktingen och ordet genealogy på Google. I studiecirkeln kommer vi att pröva på detta.

Vid ett tredje tillfälle ska vi bekanta oss med det amerikanska släktforskningsmaterial som finns på internet. En viktig källa är passagerarlistor. Nästan alla som färdades över Atlanten till USA går att få tag i. Jag har ett gammalt fotoalbum hemma som tillhört Philipp Grossmann och hans hustru Friederike. Har ni sådant material eller gamla brev, vykort och liknande. Studera dessa noga. Här kan man finna viktiga upplysningar. Ta med sådant material till studiecirkeln. I mitt gamla fotoalbum fann jag två bilder på två unga män som var fotograferade 1907 i en ateljé i Ohio i USA. På baksidan stod deras namn Arthur och Robert Schwarz och en hälsning till deras "Tante" Friederike. Arthur och Robert Schwarz var syskonbarn till Philipp Grossmanns hustru och kusiner till min farmor. I Ancestrys stora databas hittade jag dem. De kom till Baltimore 1906 från Bremen med s/s Breslau. I databasen fann jag också originalet av skeppslistan och även ett foto på ångaren Breslau. På denna websida fick jag också reda på att Arthurs och Roberts mor hette Otilie Schwarz och var född Engel och att Arthur och Robert aldrig återvände till Europa. Detta för oss över till studiecirkeln nästa tema.

Vid ett fjärde tillfälle ska vi titta närmare på en annan mycket viktig databas för judisk släktforskning – Yad Vashem. Här finns uppgifter om Förintelsens offer inlämnade av släktingar, men också från olika officiellt utgivna minnesböcker. På JewishGen finns också ett register över Förintelsens offer. Hittar man inte uppgifter i den ena kan de finnas i den andra databasen. I Yad Vashem databas hittade jag Philipp Grossmanns svägerska Ottilie Schwarz. Men uppgifterna kom från Therresienstätter Gedenkbuch och inte från vad som är vanligare: en av släktingar inlämnad Page of Testimony. Då kan man nämligen få en uppgift om släktingen som lämnat uppgiften till Yad Vashem samt namn och adress vid inlämningsstillfället. Vi ska gå igenom hur dessa Page of Testimonies är uppställda och alla uppgifter man kan hitta där. Många Page of Testimonies är inlämnade av släktingar i Israel och alltså skrivna på hebreiska. I transkriberingen till engelska kan namn bli förändrade - vilket också gäller från t ex ryska eller jiddisch. Detta klarar datorerna ofta av att lösa. Men inte alltid, utan det gäller att vara öppen för annorlunda stavningar av namn och efternamn. Men det är inte alltid man kommer på detta. Vad jag grunnade över länge var hur de två bröderna Arthur och Robert kunde stanna i USA och låta sin mor Ottilie bo kvar i Wien ensam som jag trodde. Via IKG Wiens gravregister hade jag nämligen fått reda på att Ottilies man och Philipp Grossmanns sväger Adolf Schwarz var begravnen i samma grav som sin svärmor Julie Engel. Han dog redan 1922.

En dag hittade jag emellertid en uppgift om en Ottilie Schwarz född Angel i Yad Vashems databas. Hon var mor till en Else Fischer född Schwarz. Här var det frågan om en Page of Testimony inskickad 1993 av Adele Willner född Fischer som då levde i Kalifornien i USA. I vissa Page of Testimonies finns även fotografier. Och bilden på Else Fischer i Yad Vashems databas stämde med en bild i det gamla fotoalbumet som jag hade hemma, men där utan någon uppgift om vem bilden föreställde. Jag hoppas att studiecirkeln kan bidra till att ni kan få sådana napp i er forskning. Arthur och Robert Schwarz hade alltså en äldre syster Else som hade tagit hand om sin gamla mamma när bröderna for till USA. Else hade gift sig med Michael Fischer och de hade fått två barn Adele och Fritz. Liksom modern Ottilie mördades även Else och hennes man i Förintelsen. I det gamla fotoalbumet hittade jag ett annat foto föreställande Michael och Elses bröllop och ett foto av de två barnen Adele och Fritz. Via Ancestry lyckades jag sedan spåra Adele Willner född Fischer. Men tyvärr var det för sent. Hon hade dött i USA 1995 och enligt dödsattesten saknade hon efterlevande. Här hoppas jag att ni via studiecirkeln ska kunna finna nya släktingar som lever. I det här fallet gick det inte, men jag har andra exempel där jag har nått framgång och via nätet hittat nu levande släktingar runt om i världen. Via dem kan man få nya uppgifter. Släktforskning är en företeelse som aldrig tar slut. I mitt fall har jag idag kontakt med släktingar till Philipp Grossmanns hustru Friederike född Engel i USA, Columbia och Ecuador och de med släktingar i Sverige. Kontakten mellan de olika släktgrenarna hade upphört i och med Friederike Grossmanns bortgång i början på 1930-talet.

Vid ett femte tillfälle ska vi gå igenom olika böcker som kan vara ett stöd i släktforskningen. Vi räknar med sex tillfällen och den sjätte gången får vara en buffert för sådant som vi inte har hunnit med vid de andra tillfällena. Det är nämligen viktigt att deltagarna själva påverkar innehållet i studiecirkeln och att man varje gång får prova på det man lärt sig och då kan använda uppgifter om egna släktingar. Så nu är det bara att anmäla sig och glöm inte att tala om varför ni vill vara med i studiecirkeln.

Anmälan till studiecirkeln görs till mig senast 1 oktober via e-mail 08.330516@telia.com eller brevledes och glöm inte att tala om varför du vill vara med. Ang också namn, adress, telefonnummer och email-adress.

Styrelsen återkommer efter den 1 oktober med förslag till tider och upplägg av studiecirkeln

Thomas Fürth

Ancestry startar svensk website: www.ancestry.se

Världens största internationella nätverk av webbsidor med fokus på familjehistoria – Ancestry - fortsätter sitt intåg på den europeiska marknaden genom lanseringen av dess svenska hemsida www.ancestry.se. Nätverket har 10 miljoner användare per månad och webbsidor i USA, Storbritannien, Kanada, Australien, Tyskland, Italien samt Frankrike.

Bland de historiska register som omedelbart finns tillgängliga återfinns "världspremiären" svenska emigrationsregister (Emigranten Populär) från 1812 till 1950 med 1,4 miljoner namn - information som nu för första gången blir tillgänglig på Internet. Dessa register kompletterar Ancestrys internationella samlingar av fler än fem miljarder poster.

Josh Hanna, Ancestry Europas VD, säger: "Ancestry har en solid erfarenhet av att arbeta med betydelsefulla historiska samlingar och att tillhandahålla medlemmarna möjligheter att skapa egna släkträd, ladda upp bilder och berättelser samt erbjuda tillgång till och möjlighet att dela information med våra 10 miljoner siteanvändare varje månad. Vi räknar med att svenska entusiaster inom familjehistoria kommer att välkomna Ancestry.se."

Den moderna, användarvänliga mjukvaran för skapande av släkträd kommer att finnas tillgänglig utan kostnad för besökare av hemsidan. Detta gör det möjligt för besökarna att utforska deras familjehistoria via nätet, dokumentera den genom att bygga personliga släkträd och ladda upp bilder samt dela allt detta genom samverkan med nätverkets övriga siteanvändare.

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska
Släktforskningsföreningen i Sverige

Föreningens ändamål är att främja intresset för judisk släktforskning och sprida kunskap om källor, litteratur och metoder för att finna judiska rötter och släktingar. Varje år kommer 4 nummer av vårt medlemsblad Mishpologen ut. Medlemmarna kan välja mellan att få Mishpologen distribuerat som papperstidning eller via e-post. Anmäl gärna e-post till a.grunewald@telia.com så sparar du pengar åt föreningen.

JUDISKA SLÄKTFORSKNINGSFÖRENINGEN I SVERIGE

Ordförande: Thomas Fürth

JEWISH GENEALOGICAL SOCIETY OF SWEDEN

Observatoriegatan 6

c/o Maynard Gerber

113 29 Stockholm

Box 7427

Tfn: 08-33 05 16/ 070-657 12 42

103 91 STOCKHOLM

E-post: 08.330516@telia.com

Pg: 437 28 62–5

Mishpologen och www.genealogi.se/judgen/

Kassör: Irena Cynkier

Ansvarig utgivare och redaktör: Björn Fagerstedt

e-post: irena.cynkier@telia.com

Tfn: +46–70–997 24 27 e-post: bjorn.fagerstedt@sas.se

Noterat inom judisk släktforskning

Internetbaserade kurser i judisk släktforskning från JewishGen

Jewish Gen har interaktiva kurser via internet i judisk släktforskning. Nybörjarkursen "Basic Jewish Genealogy" kostar 36 US dollar. Kursen omfattar åtta lektioner som levereras via nätet två gånger per vecka. Höstens kurser är redan fullteknade, men man kan teckna sig för vårens kurser redan nu. Se <http://www.jewishgen.org/education/>

Museum of Family History

"Museum of Family History" heter en intressant hemsida som återfinns på <http://www.museumoffamilyhistory.com/main.htm>

Där finns bland annat ett arkiv över familjefoton som kan sökas på efternamn. "Postcards from Home" heter denna del av hemsidan. Det var vanligt att gå och fotografera sig innan man utvandrade till USA eller när man anlände dit och skicka fotot till släktingarna som blev kvar i Europa. En annan del av hemsidan har ett register över olika shtetls i Östeuropa som på ett eller annat sätt är knutna till olika judiska begravningsplatser i New York och New Jersey i USA. Andra delar av hemsidan handlar om judiskt liv i USA i första generationen och berättelser från överlevande från förintelsen.

Tracing the tribe

Många känner säkert till Schelly Talalay Dardashtis blog "Tracing the Tribe". Schelly kommer inom kort publicera en artikel som berör vår förening och judisk släktforskning i Sverige. Läs mer på <http://tracingthetribe.blogspot.com>.

Uppmaning till samtliga medlemmar: Använd Scandinavia SIG !

Vi vill här föra vidare och stödja en uppmaning från Elsebeth Paikin, som är ordförande i vår systerförening [Jødisk Genealogisk Selskab i Danmark](#) och tillika ansvarig för JewishGen Scandinavia SIG: Använd er av den!

Många är medlemmar, men mycket få skriver om sin släktforskning. På det viset får vi inget större utbyte och ni får ingen större möjlighet att se om det finns någon som har information som kan hjälpa er. Så, sänd ett mail till [Scandinavia SIG](#), presentera er och berätta om er egen släktforskning.